

An open book with handwritten notes and a bouquet of small white flowers on a dark green surface. The book is open, showing pages with faint handwriting. The flowers are small, white, and bell-shaped, with green stems and buds. The background is a dark, textured green surface.

BARBARA SEVENSTERN

FAMILIEGELUK

Hoe ver zou jij gaan?

DE CRIME COMPAGNIE

1

‘Je gaat dood als je hier nog langer blijft.’ Het is eruit voordat ik er erg in heb en mijn moeder glimlacht flauwtjes.

‘Lieve Lisette, ik ga hoe dan ook dood. Voor die paar dagen wil ik niet de hele boel omgooien.’

‘Maar je haat ziekenhuizen!’

‘Dat was voordat ik ziek werd.’

‘Is er een verschil?’

Ze zwijgt en ik weet dat we allebei hetzelfde denken.

‘Weet je zeker dat dit is wat je echt wilt?’ vraag ik dan.

‘Heb ik ooit iets gedaan wat ik niet wilde?’ Haar stem klinkt scherp en even is ze weer mijn moeder van voor de kanker. ‘Maar je moet wel wat voor me doen.’

‘En dat is?’

‘Ik wil dat je een adresboek ophaalt. Achter in mijn kledingkast staat een doos met mappen. Daar zit hij in.’

‘Je adresboek zit in een doos achter in je kledingkast?’

‘Ja, een archiefdoos.’ Ze klinkt geïrriteerd.

‘Niet erg praktisch.’

Mijn moeder kijkt me recht aan. Ik ken die blik.

‘Maak je geen zorgen, ik neem het morgen voor je mee,’ zeg ik snel.

‘Niet morgen. Ik wil dat je het nu ophaalt.’

‘Nu? Het is zeven uur. Tegen de tijd dat ik terug ben, is het bezoekuur allang afgelopen.’

‘Dan regel je maar dat je binnenkomt.’ In al haar zevenenzestig jaar heeft mijn moeder nooit bezwaar gezien in het buigen

of zelfs negeren van de regels. Een terminale ziekte brengt daar geen verandering in.

‘Wat is zo belangrijk dat het niet kan wachten tot morgen?’

Mijn moeder aarzelt. Ik heb mijn moeder nog nooit zien aarzelen. ‘Het is eigenlijk een notitieboekje,’ zegt ze dan, ‘maar ik heb er ook adressen in geschreven.’

‘Dus?’

Ze zwijgt.

‘Ik heb je sleutels niet bij me,’ gooi ik als laatste troef in het gesprek.

‘Je kunt die van mij lenen.’

Ik onderdruk een zucht. De vanzelfsprekendheid waarmee mijn moeder haar zin doordrijft, werkt zoals altijd op mijn zenuwen. Daarnaast heb ik me verheugd op een ontspannen avond thuis op de bank met Mark.

‘Als ik het zelf had kunnen doen, had ik je er zeker niet mee lastiggevallen.’

‘Het is niet dat ik het niet voor je wil ophalen, ik begrijp alleen de urgentie niet.’

Mijn moeder haalt haar schouders op, zoals ze altijd doet wanneer ze vindt dat er al te veel is gezegd. ‘Het is iets wat ik wil afsluiten, nu het nog kan,’ zegt ze dan tot mijn verrassing.

‘En dat kan niet wachten tot morgen?’

‘Nee, dat kan niet wachten tot morgen. Je zei het net zelf, ik ga dood.’

‘Maar niet vanavond al.’

‘Dat weet je nooit zeker.’

Het LUMC ligt op loopafstand aan de achterzijde van station Leiden Centraal. Net als ik woont mijn moeder in Den Haag. Theoretisch is de treinreis van station tot station elf minuten. Daarna is het nog tien minuten fietsen naar haar huis aan de Bezuidenhoutseweg. In de praktijk duurt de hele reis dubbel zo lang en tegen de tijd dat ik aankom bij mijn moeders huis is mijn humeur tot ver beneden het vriespunt gedaald. De hamburger die ik tijdens mijn treinreis heb gegeten, ligt zwaar op mijn maag en de wetenschap dezelfde tocht nog twee keer te moeten ondernemen, draagt niet bij aan een positieve instelling. Ik zet mijn fiets tegen de gevel van de jarendertigwoning en mijn stuur raakt hard het hoge schuifraam waarachter zich de woonkamer bevindt. Het oude glas trilt gevaarlijk, maar houdt tot mijn opluchting stand. Het laatste wat ik nu kan gebruiken, is mijn moeder te moeten vertellen dat ik weer eens iets kapot heb gemaakt. Ik graai in mijn tas naar de sleutelbos en kies de sleutel die het meest op mijn eigen exemplaar lijkt. Twee slagen naar rechts en ik ben binnen. Van achter uit de woning klinkt de doffe klap van een raam dat tegen het kozijn slaat. Ik negeer het geluid en gooi de sleutels op het tafeltje in de hal. 'Achter in mijn kledingkast,' had mijn moeder gezegd. Dat betekent dat ik boven in haar slaapkamer moet zijn. Ik neem de trap met twee treden tegelijk. Het oude hout onder mijn voeten kraakt en het geluid klinkt onheilspellend in de verder stille woning.

Ik ben niet opgegroeid in mijn moeders huis. Ze is er na het overlijden van mijn vader, nu alweer vier jaar geleden, gaan wonen en de bovenverdieping is voor mij relatief onbekend terrein.

De verdeling is evenwel hetzelfde als beneden, met een kamer en suite en aan de achterkant een smalle zijkamer in het verlengde van de gang. Ik open de deur van de voorkamer, wetend dat mijn moeder de meer rustig gelegen achterkamer gebruikt als werk-kamer. Het eerste waar mijn oog op valt is de onopgemaakte tweepersoonsboxspring in het midden van de ruimte. Drie grote sierkussens voor op het bed liggen achteloos op de grond bij het raam en de schuifdeuren naar de achterkamer staan open. Naar de maatstaven van mijn moeders gestructureerde wereld heerst hier chaos.

Ik loop de kamer in en word direct geconfronteerd met mijn eigen reflectie in de grote kleedspiegel die in de hoek van de kamer staat opgesteld. Het beeld dat ik zie is weinig flatteus. Mijn gezicht is verhit van de fietstocht en de knot boven op mijn hoofd is losgekomen, waardoor mijn krullen vrij spel hebben gekregen. Ik haat mijn haar, omdat het me al snel een onverzorgde uitstraling geeft, iets wat ik in mijn werk als salesmanager absoluut niet kan gebruiken. Ik trek het elastiek los en maak een mentale notitie de knot te herstellen voordat ik weer bij mijn moeder ben. Dan draai ik me om en loop in de richting van de werkkamer. Bij de openstaande schuifdeuren blijf ik staan. Het bureau ligt bezaaid met paperclips en het bijbehorende ladeblok staat midden in de kamer, de onderste lade halfgeopend. De stem van dokter Franzen, behandelend arts van mijn moeder, klinkt onverwacht in mijn hoofd. 'Een chemokuur kent diverse bijwerkingen. U moet rekening houden met toenemende vergeetachtigheid en verwardheid.' Ik had verwacht het te zien aankomen.

Met een ruk sluit ik de schuifdeuren, het oude glas-in-lood protesteert heftig tegen mijn weinig liefdevolle behandeling. Het kan me niet schelen, ik wil hier zo snel mogelijk weg. Ik draai me om naar de kledingkast die de gehele rechtermuur van de slaapkamer beslaat. Ook hier weer een schuifdeur, maar deze keer is het gerechtvaardigd dat ik al mijn kracht gebruik om hem in beweging te krijgen. Het is een wonder dat mijn tengere moeder deze handeling elke dag meerdere malen met succes ondernam.

De deur schuift tergend langzaam opzij om na nog geen halve meter abrupt te blijven steken. Er is geen beweging meer in te krijgen. Even komt de gedachte bij me op om mijn moeder te bellen met de mededeling dat ik het adresboek niet kan vinden. Als ze echt zo verward is als de rommel in de kamer doet vermoeden, is de kans groot dat een kwijtgeraakt adresboek daar ook nog wel bij kan. Dan verman ik mijzelf. Mijn moeder is niet gek, ze is stervende. Het minste wat ik nog kan doen, is voor haar dat boekje zoeken. Ik gooi mijn tas op het bed en schop mijn hakken uit. Met een volkomen gebrek aan respect voor mijn moeders designerkleding wurm ik me vervolgens door de kleine opening.

In de kast is het stoffig en mijn ogen beginnen direct te prikken. Ik doe een stap opzij zodat het licht vanuit de kamer naar binnen valt en zak door mijn knieën. De kast is verrassend diep en de grond ligt bezaaid met schoendozen. Zo goed en zo kwaad als mogelijk schuifel ik naar achteren, terwijl mijn ogen in het schemerdonker een archiefdoos proberen te ontdekken. Ik hou niet van kleine ruimtes en hoe dieper ik in de kast kom, hoe benauwder het voelt. Dan zie ik hem, een bruine, kartonnen doos. Veel te groot voor de opening waardoor ik zojuist naar binnen ben gegaan. Voorzichtig trek ik hem naar me toe en open het deksel. In het halfdonker is het onmogelijk de inhoud goed te zien.

Het geluid van mijn mobiel in mijn tas op het bed klinkt onverwacht door de kamer. Ik schiet overeind en mijn hoofd raakt pijnlijk hard de stang van het kledingrek. Twee zijden blouses glijden van hun haak op de grond, terwijl ik de beltoon door de hoge ruimte van de slaapkamer hoor galmen. In mijn benarde positie werkt het dwingende geluid direct op mijn zenuwen. Als het niet voor mijn moeder was geweest, dan had ik nu op de bank gezeten in plaats van dubbelgevouwen in een kast. Met een krachtige beweging draai ik de doos op zijn kant. Oude foliomappen glijden op de grond tussen de schoendozen. En zo-
waar, toch nog tot mijn verbazing, zie ik een klein, zwart boekje

tussen de mappen liggen. Verstoep, schiet het door me heen.
Maar waarom zou mijn moeder in godsnaam een adresboek ver-
stoppen?

Met het boekje in mijn hand wurm ik me weer naar buiten. De open ruimte van de slaapkamer is een verademing na de benauwdheid van de kledingkast. Vanaf het bed schalt mijn mobiel voor de tweede keer door de kamer; iemand wil me wel heel graag spreken. Ik vis de telefoon uit mijn tas.

‘Waar blijf je?’

Waar ik blijf? Ik open mijn mond om mijn moeder eens precies te vertellen wat ik ervan vind haar loopjongen te zijn, maar ze praat alweer door.

‘Heb je het gevonden?’

‘Natuurlijk heb ik het gevonden, maar waarom je het op zo’n onmogelijke plek moet bewaren, is me een raadsel.’

De zucht is onmiskenbaar. Als ik niet beter zou weten, zou ik denken dat het van opluchting was.

‘Kom je dan nu hierheen?’

Ik werp een blik op mijn horloge, het is negen uur. Mark is inmiddels zeker thuis. ‘Als je zegt wie je wilt bellen, kan ik je ook het nummer doorgeven.’

‘Nee, ik heb liever dat je langskomt.’

‘Maar als je niemand hoeft te bellen, kan ik het toch net zo goed morgen afgeven?’

‘Lisette, hou op met moeilijk doen en doe gewoon wat ik je vraag. Alsjeblieft,’ voegt ze er snel aan toe, ‘het is belangrijk voor me.’

‘Ik ben er pas tegen tien.’

‘Dat is niet erg.’

‘Er zijn twee zijden blouses van Chanel op de grond gevallen,’

zeg ik, wetend dat dit mijn moeder zal ergeren.

‘Je krijgt ze pas als ik dood ben.’

Ondanks mijn chagrijn moet ik glimlachen. ‘Wil je dat ik het hier opruim?’ vraag ik.

‘Waarom zou je dat doen?’

Ja, waarom zou ik dat doen? We weten allebei dat ze niet meer terugkomt.

‘Laat maar.’

‘Wat is er aan de hand?’ Haar stem klinkt onverwacht alert.

‘Er is niets aan de hand. Je bent gewoon nogal overhaast vertrokken.’

‘Wat bedoel je daarmee?’

‘Niets bijzonders.’

‘Bijzonder genoeg om op te vallen.’

‘Het is hier gewoon wat minder opgeruimd dan ik van je gewend ben.’

‘Ook mijn werkkamer?’

‘Ook je werkkamer, maar het is echt niet belangrijk.’

‘Heb je de kastdeur weer dichtgedaan?’

Een spontane lach ontsnapt me. ‘Je mag blij zijn dat ik hem überhaupt heb open gekregen. Dat ding klemt verschrikkelijk. En al die schoendozen op de grond maken het er ook niet makkelijker op.’

Aan de andere kant van de lijn is het stil en ik heb spijt dat ik erover begonnen ben. Het is niet dat mijn moeder er nog iets aan kan doen. ‘Het is echt niet belangrijk,’ zeg ik nog een keer. ‘Als het mijn huis was geweest, dan was het niemand opgevallen.’

‘Lisette, ik wil dat je nu hierheen komt.’